

Fjellminner

Av Wenche Erlien

Jubileumsdagen 24. juli 1993 hadde vi vært spente på i lengre tid. Og da den regntunge dagen kom, velta mengder av gjennomvåte fjellslitere inn gjennom hyttedøra for å få gratis mat, den vidt omtalte jubileumsgrøten. Folk sto i kø for å dusje seg presentabel til en av de fem bordsettingene. Matkøene snirklet seg gjennom gangene, og sannelig måtte man stå i kø for å få en madrass å sove på også. Tidlig neste morgen var det på'n igjen, med ny trengsel og albuspiss kjemping for å komme blant de første til frokost før man igjen ga seg i kast med å erobre fjellet.

Vi i betjeninga fikk plutselig firedobla arbeidsmengden dette døgnet. Tilitervis av grøt gikk med. Føttene hovna opp, og hendene fikk blåflekker av de tunge tallerkenstablene som presset fingrene nærmest flate mot kjøkkenbenken. Til slutt forsvant oversikten som Trollhetta en regnværsdag. Og smilet til den bunadskledte jenta stivna som en fjellbekk i november. Den natta rakk jeg bare fire timers søvn før frokost _ og neste dags maratonløp.

Så kan noen forstå at jeg ønsker meg tilbake opp dit igjen til sommeren?

At jeg vil tilbake skyldes nok at jeg sitter igjen med gladere minner enn dette fra sist sommer. Minner fra en rolig frokost med nystekte rundstykker. En lett joggetur inn til foten av Snota i varmt sildreregnet. En gammel mann som hadde tatt med seg klarinetten sin, og som satt en formiddag inne i skogen ved hytta og spilte såre toner. Et øyeblikks følelse av å bli erobra av naturen. Bloddråpesvermere virvlende med vinden, eller ei lita tue med stjernesildre som jeg fant i Svartådalen.

Slike øyeblikk håper jeg også jubileumsgjestene fikk i løpet av turen, at de satt jeg igjen med andre minner enn det trange døgnet på Trollheimshytta.

En dreng på åtti

Av Per Christiansen

Johan Bolme blir visst aldri heilt voksen. I hvert fall vil han gjerne være dreng så lenge han lever. Og det er jo en jobb som normalt er forbeholdt ungdommen.

– Jeg hørte det var så mye tull med drengen, at han var så mye borte. Jeg var nettopp blitt pensjonist og tenkte det kunne passe bra med en slik jobb. Så spurte jeg Erik Hansen som var tilsyn på Trollheimshytta, om Turistforeningen kunne ha bruk for meg. Ja, det gikk i orden og så bar det oppover, både den sommeren og de neste. Sommeren 1993 var min 13. som dreng på Trollheimshytta, forteller Johan Bolme, som passerte 79 på tampen av den sesongen.

Hvorfor Johan Bolme ventet til han var 67 med å hyre seg som dreng, har sin naturlige forklaring i arbeid og forpliktelser i byen. I alle år satt han og lapet og reparerte sko dag ut og dag inn. Som skomaker forlot han sjelden sin lest lang tid av gangen.

– Nei, det ble mye jobbing og lite fri. Men medlem av TT hadde jeg vært siden før krigen, og endel farting i fjellet ble det da av og til, sjøl om det ofte kunne gå lenge imellom feriene, sier Johan.

Johan Bolme er en populær kar på Trollheimshytta. En og annen pausen har han unnet seg, men sjøl damene har ikke klart å holde ham lenge i ro...

Når han først pakket sekken for å dra til fjells, gikk turen alltid til Trollheimen. Om sommeren gjerne med telt, men han var også et kjent fjes på hyttene, som kunne se innom både sommers tid og i påska.

– Trollheimen har vært mitt fjellområde heilt fra jeg var liten gutunge i Rindal. Fra jeg var ni-ti år gjette jeg buskapen på Langlisetra sommeren igjennom. En slitsom jobb, som jeg hadde i fem år. Kyrne kunne gå langt avsted og jeg rekte derfor vidt omkring. Det skulle noe til å passe på en buskap på 33-34 kyr for en liten en som meg. Aleine om gjetinga var jeg óg, forteller Johan.

Trollheimshytta var en av de nærmeste naboene inne i Folldalen, og derfra kom betjeningen for å kjøpe melk og fløte fra Langlisetra, eller Fiskesetra som den helst kalles i dag.

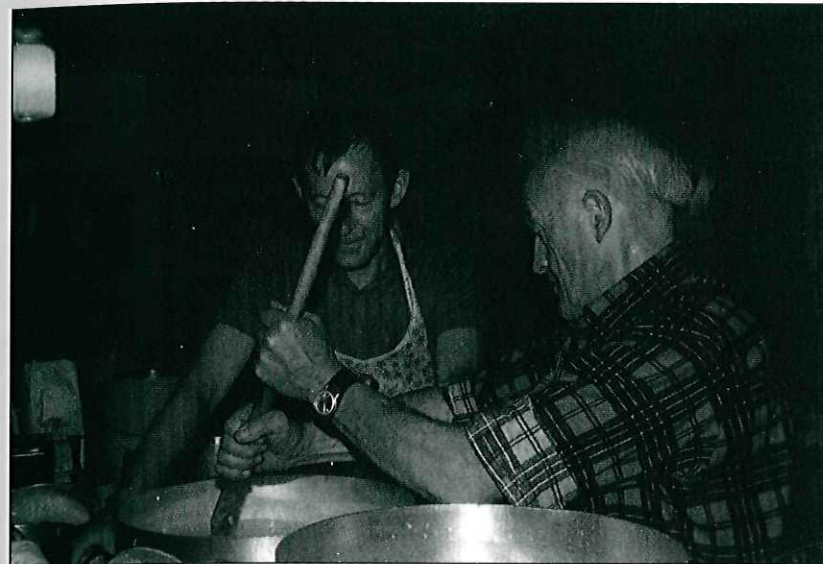
– Ja, jeg ble godt kjent med Trollheimshytta og betjeningen. Kyrne gikk heilt inntil hytta på denne tida. Jeg husker at spisesalen ennå ikke var bygd, men den store peisestua sto ferdig. Fjellturistene traff jeg også mange av. Det var en annen type folk som gikk i fjellet den gang. Mest forretningsfolk fra byen, og lite "vanlig" folk. De hadde vel verken tid eller penger til å dra til fjells, sier Johan, som sjøl gikk over fjellet langs den gamle, merka ruta til Rindal når han skulle heim.

Vi hopper fram til den neste fasen i Johan Bolmes liv med nær kontakt med Trollheimshytta. Nå var surndalingenes neddemte seterdal blitt letteste atkomst, og sommeren startet på Gråhaugen en dag midt i juni.

– Jeg dro opp ei ukes tid i forvegen, for å ha alt klart til hytta åpna. Det var proviant som skulle bæres opp fra Gråsjøen, og mye praktisk som skulle ordnes. Utover sommeren ble det mye vedarbeid i tillegg til den daglige fyringa til matlaging og varmvatn. En ni-ti favner ved burde kjøres fram, sages og hogges, slik at hytta skulle ha tørr ved til påska og neste sommersesong. I vedarbeidet var det best å ligge et år på forskudd, slik at vi slapp og fyre med rå ved, sier Johan, som mange nok har sett energisk og krumbøyd i den store vedhaugen ved Trollheimshytta.

Sjøl har han trivdes best slik, i hardt arbeid både ute og inne. Det var ikke alltid like lett å få en prat med Johan eller ta et bilde av han, så raskt som han fór, fra det ene til det andre. Et år skulle vi her i årboka ta med et bilde som sa litt om hvordan han var, drengen på Trollheimshytta. Iført ei svett rødretet sportsskjorte sto han på som vanlig langt inne i vedhaugen da fotografen sikret seg sitt bilde. Men da det kom på trykk, i sort-hvitt, var Johan forsvunnet. Han gikk nesten i ett med den store veddungen han hadde kløyvd seg igjennom. Akkurat det likte han nok godt, kjenner vi ham rett.

– Joda, jeg liker å arbeide. Men jeg setter også stor pris på alt det trivelige folket som jeg treffer i fjellet. Jeg kan ikke forstå anna enn at fjellet har en fin virkning på folk, at alle blir mer uhøytidelige til fjells. Sjøl liker jeg fortsatt å gå, men det blir knapt med tid inne på hytta. Det er blitt mer og mer å gjøre de

Johan liker også å tak et tak inne. F.eks. når rømmegrøten skal røres klumpfri til et nytt storinnrykk til middag.

siste åra. Noen turer har jeg da likevel fått til når jeg har lagt iver rett etter morrasøkta og bedt om litt hjelp til ettermiddagsarbeidet. For to år siden var jeg f.eks. på Blåhø, og endel turer er det blitt til Snota, men sjelden mer enn én slik tur hver sommer.

Sommersesongen for Johan Bolme, varer fra hytta åpner i juni til den stenger vel to måneder seinere. Mens betjeningen for det meste går i to skift, har han arbeidet i ett. Og aldri en tur hjemom på heile sommeren. Huset heime i byen, heilt inne på grensa til Bymarka, har stått avlåst i den perioden. Og i garasjen en 73-modell av en bil, som ennå i 1994 ikke har passert 6000 mil. Enkleste måte har ikke alltid vært den beste måten for Johan.

Derfor er det kanskje også han har holdt seg så sprek. Den kortvokste kroppen er lett og ledig som på en ungdom. Men etter 93-sesongen fikk han seg likevel et varsel om at han snart er 80. På tur til Jøldalshytta fikk han problemer med å puste, og det viste seg i de legeundersøkelsene som fulgte, at en av hjerteklaffene ikke lenger fungerte som den skulle. Sist vår ble det ordnet på hjerteklinikken ved St. Elisabeth i Trondheim, og ikke lenge etter var Johan Bolme å se på kjente stier i Bymarka igjen. Til sesongåpningen på Trollheimshytta var han igjen på plass. Riktignok bare som gjest i første omgang, men fra august igjen som en del av "inventaret" borte i gammelbua.

Byggevirkksomheten

Det er byggekomiteen og utstyrskomiteen som sammen med administrasjonen har oppfølgingsoppgavene knyttet til foreningas bygninger, innredning og utstyr. TT eier en stor bygningsmasse fordelt på 13 anlegg, om vi tar med alt fra de største hyttene og ned til foreningas to nødbuer. I TTs budsjett er innsatsen på bygningssida i prinsippet delt i tre mellom byggeoppgaver, større vedlikeholdsarbeider og utgifter til det jevnlige vedlikehold.

På hvert hytteanlegg er det et tilsyn som står for den jevnlige oppfølging av vedlikehold, reparasjoner, maling, utskiftninger av utstyr osv. At vedlikeholdsoppgaver kan løses gjennom slik frivillig innsats, er helt avgjørende for å holde kompliserte hytteanlegg, dels vanskelig tilgjengelige og med værhard beliggenhet, i jevnt god stand.

Byggesaker og større vedlikeholdssaker blir vanligvis planlagt og beskrevet av arkitekt/ingeniør og utført som betalt arbeid av byggmestere og andre håndverkere etter innhentet anbud. Bygge- og utstyrskomiteens innsats og noe arbeid knyttet til ferdigstilling etter byggearbeid, vil være frivillig, ikke betalt arbeid. Utover dette velger TT av ulike årsaker ikke å prioritere bruk av dugnadsinnsats til større byggeoppgaver. For å sikre en mer systematisk og jevnlig gjennomgang av vedlikeholdsstatus, har TT de siste par år brukt bygningskyndig ekspertise for kartlegging av hver enkelt hytte. Bruk av betalt fagkompetanse er også nødvendig for oppfølging av stadig mer komplisert teknisk utstyr som strømaggregater, brannvarslingsanlegg osv.

I løpet av de siste 5 år har TT brukt totalt 7,5 millioner kroner på bygge- og vedlikeholdsoppgaver. Og det er brukt knapt 1 million kroner til utstyr. De samlede utgifter i foreninga har i samme periode vært på knapt 28 millioner kroner. Det betyr at byggearbeid og vedlikehold i denne perioden har tatt hele 37 % av foreningas midler, mens 3,5 % er brukt til utstyr. Årlig har det altså gått beløp på i størrelsesorden 1,5 millioner kroner til å holde hyttene i stand og foreta det som ses på som nødvendig og mulig å få til av utvidelser, endringer og fornyelser. De 5 siste år har vært særlig aktive år når det gjelder bygging, fornyelse og vedlikehold. Ca. 4 millioner kroner av de 7,5 er i 1993-94 brukt til de spesielt støttede opprustings- og utvidelsesprosjektene på Gjevilvasshytta og Trollheimshytta.

Det er gitt støtte fra Kulturdepartementet (overskudd fra tipping og andre spill) til turisthytteanlegg siden 1983, og TT har mottatt nærmere 2 millioner kroner i slik støtte de siste 5 år. Denne støtten er helt avgjørende for den mer offensive forvaltninga av bygningsmassen som TT nå greier å gjennomføre. I tillegg fikk TT de ca. 4 millioner kroner i ekstra midler i forbindelse med friluftslivets år/DNTs 125-årsjubileum i 1993.

Når det bygges i en turistforening

Av Erik Stabell

Når en byggeoppgave løses i en turistforening, utløses alltid nye byggebehov

Trondhjems Turistforening har en verdifull, stor og krevende bygningsmasse å holde i hevd og videreutvikle. Våre hytter er plassert i de to fjellområdene Sylene og Trollheimen. Hvert fjellområde har sine tilhengere. Og hver hytte har sine entusiaster som ser klare behov for forbedringer på "sin" hytte. Denne entusiasmen er et viktig grunnlag for all den dugnadsinnsatsen som legges ned i vedlikehold av hytter og tilrettelegging. Men det gjør selvsagt også at de instanser i foreninga som skal prioritere mellom ulike vedlikeholds-, utbedrings- og nybyggingsbehov sitter i en ganske presset situasjon med mange behov presentert.

Men er det nå slik at alle TT's hytter skal ha samme standard og samme utstyr? Hvordan sikrer vi at hyttene tilfredsstiller rimelige krav når det gjelder boligforhold for betjening, standard på kjøkken, brannsikkerhet osv. uten å miste særkvaliteter og ønskete forskjeller mellom hyttene? Etter at boligforholdene for betjeninga nå er forbedret på så godt som alle de betjente hyttene, og de fleste har fått skikkelige selvbetjente kvarterer utenom betjent sesong, er det uten tvil nødvendig å prioritere ny kombinert betjeningsbolig og selvbetjeningsavdeling på Storerikvollen. Dette er et opplagt tilfelle. Men det er ikke like opplagt at Jødalshytta og Schulzhytta skal ha el.-kraftaggregat, selv om de andre betjente hyttene har fått det. Og selv om Gjevilvasshytta og Nedalshytta på mange måter er kommet i en særstilling når det gjelder teknisk

Gjevilvasshytta før og etter den siste ombyggingen (1991 og 1994)

Foto: Erik Stabell